

ХРОНІКА

С.М.Блащук (Київ)

НАУКОВИЙ СЕМІНАР З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 рр.

На 2017 р. припадає 100-річчя початку подій Української революції 1917–1921 рр. Історична наука в Україні має значні напрацювання в ділянці досліджень революційної доби. Однак проблемою залишається відсутність постійного наукового майданчика для презентації досліджень та їх критичного обговорення.

Українська революція 1917–1921 рр., державотворчі процеси того часу – одна з найпривабливіших тем для вивчення. За останні 25 років фахівці підготували велику кількість дисертаційних досліджень, монографій, брошур, статей. Відчувається нагальна потреба критично обговорити історіографічний стан студіювання історії Української революції 1917–1921 рр., виробити та верифікувати нові методологічні засади подальших розробок, поглибити комунікацію між дослідниками революційних процесів.

Майданчиком для такого обговорення став щомісячний науковий семінар з історії Української революції 1917–1921 рр., започаткований Інститутом історії України НАНУ за підтримки Української вільної академії наук (США). 24 січня 2017 р. у приміщенні Музею Української революції 1917–1921 рр. відбувся перший такий захід. Із доповіддю «Крутянці: біографії та фотографії» виступив науковий співробітник Інституту історії України НАНУ канд. іст. наук *Віталій Скальський*.

Для української національної пам'яті та історії бій під Крутами 29 січня 1918 р. є одним із вузловим моментів. Ця подія стала символом боротьби за державність. Крутянський бій відіграє роль прикладу жертвовності, відданості державі (ідеї державності), а також трагедії, яка покликана мобілізувати націю перед загрозою зовнішнього втручання. У публіцистиці усталився набір певних пафосних кліше, якими щороку у січні пістряють шпальти періодичних видань (наприклад, «триста гімназистів-спартанців»), звинувачення С.Петлюри у загибелі Студентського куреня, твердження про слабку вивченість бою та відсутність джерел. Але джерела насправді є.

Історикам удалося доволі детально описати обставини та контекст бою під Крутами, упритул підійти до питання біографій розстріляних більшовиками крутянців. Стосовно більшості з кількох десятків їх, похованих у Києві на Аскольдовій могилі, відомі лише прізвища. Певні біографічні дані маємо хіба що про шістьох: Володимира Шульгина, Григорія Піпського, Миколу Божинського-Божка, Миколу Ганкевича,

Павла Кольченка, Олександра Борозенка-Конончука. Із них п'ять мають фотографії. Виняток – П.Кольченко. Є ще одна світлина крутянця – Івана Сорокевича. Однак певних та перевірених біографічних даних про нього бракує. І.Сорокевичу приписують аж три місця народження – села Уйковичі (Перемишльський повіт, Підкарпатське воеводство), Боднарка (Горлицький повіт, Малопольське воеводство) та Олешичі (Любачівський повіт, Підкарпатське воеводство), батька-священика, убитого в 1945 р. під час польсько-українського етнічного конфлікту, та рік народження – 1898 р. Утім документальних підтверджень немає.

Подібна ситуація і з Володимиром Наумовичем. У списках полеглих, що друкувалися в березні 1918 р. в газетах, його немає. Уперше ім'я В.Наумовича як загиблого під Крутами в обіймах із В.Шульгиним прозвучало 1996 р., коли племінниця В.Наумовича Лада Іванова спільно з Оленою Леонтович та Людмилою Проценко провели прес-конференцію з цього приводу.

В.Скальський представив нещодавно встановлені біографічні дані ще про трьох крутянців – Сидора Пурика-Пуриченка, Олександра Поповича й Миколу Лизогуба.

Доповідач також представив свій аналіз фотографій, що їх часто підписують як «Похорон героїв Крут». Насправді на частині тих світлин зображено похорони «жертв горожанської війни» – тобто загиблих під час наступу більшовиків у січні – лютому 1918 р.

Після доповіді відбулось активне її обговорення, в якому взяли участь співробітники Інституту історії України НАНУ – завідувач відділу історії Української революції 1917–1921 рр. д-р іст. наук, проф. *Владислав Верстюк* та провід. наук. співроб., канд. іст. наук *Оксана Юркова*, а також заступник директора Національного інституту стратегічних досліджень канд. іст. наук, доц. *Василь Яблонський*, директор Музею Української революції 1917–1921 рр. *Олександр Кучерук*.